Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLAND, STEDEN- EN PLATTELANDSBELEID, SAMENLEVEN, INTEGRATIE EN INBURGERING, BESTUURSZAKEN, SOCIALE ECONOMIE EN ZEEVISSERIJ
DE VLAAMSE MINISTER VAN WONEN, ENERGIE EN KLIMAAT, TOERISME EN JEUGD

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Intrekking maatregel 8 "Ondersteuning energetische renovaties van lokaal sociaal patrimonium" van het Vlaamse SKP & verschuiving budget naar maatregel 6 "Renovatie van sociale woningen"

Samenvatting
Deze mededeling licht toe waarom maatregel 8 "Ondersteuning energetische renovaties van lokaal sociaal patrimonium" niet langer wordt opgenomen in het Vlaamse Sociaal Klimaatplan. Tijdens de voorbereiding en het overleg met de Europese Commissie bleek dat deze maatregel onvoldoende kon aantonen dat de middelen rechtstreeks ten goede komen aan de kwetsbare doelgroep en dat er een aantoonbaar tastbaar voordeel voor die doelgroep uit voortvloeit. Omdat een verdere afbakening van de maatregel niet haalbaar bleek zonder substantiële uitvoeringsrisico's en zware bewijslast voor lokale besturen, wordt maatregel 8 ingetrokken. Het voorziene budget van € 26.905.757, inclusief 25% cofinanciering, wordt verschoven naar maatregel 6 "Renovatie van sociale woningen", die duidelijk aansluit bij de doelstellingen en voorwaarden van het Sociaal Klimaatfonds en de betrokkenheid van lokale besturen m.b.t. de renovatie van sociale woningen aanhoudt.

A. CONTEXT

Op 18 juli 2025 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan de voorgestelde maatregelen in het Vlaams Sociaal Klimaatplan (SKP), waaronder maatregel 8 "Ondersteuning van energetische renovaties van lokaal sociaal patrimonium". Op 19 december 2025 werd de definitieve goedkeuring gegeven aan de verdeling van het Vlaamse Sociaal Klimaatfonds (SKF) budget over deze maatregelen.

Op de ministerraad van 30 april werd de nota aan het Overlegcomité "De afwerking en indiening van het Belgische Sociaal Klimaatplan" goedgekeurd, met de vraag om met hoofdringendheid de voorbereiding van het Belgische SKP af te werken. Concreet vraagt de Vlaamse Regering aan de federale overheid en de gewesten om hun maatregelen zo snel mogelijk af te werken en te bundelen zodat het SKP uiterlijk op 9 juni 2026 kan worden ingediend bij de Europese Commissie (EC).

Binnen deze beleidscontext werd maatregel 8 tussen juni 2025 en mei 2026 voorbereid door het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB), i.s.m. het Vlaams Energiebedrijf (VEB).

B. BELEIDSLOGICA MAATREGEL 8

Maatregel 8 (M8) werd initieel opgezet vanuit de beleidslogica dat lokale besturen – het bestuursniveau dat het dichtst bij de burger staat – een essentiële rol spelen bij het behalen van de doelstellingen van het SKF. De maatregel beoogde lokale besturen te activeren in de strijd tegen energiearmoede door hen de mogelijkheid om lokaal patrimonium met een sociale functie te selecteren voor energetische renovaties. Concreet zou het lokaal bestuur gebruik maken van bestaande raamcontracten van VEB en dus financieel ondersteund worden in het renoveren van de geselecteerde gebouwen.

Ter voorbereiding van deze maatregel maakten het Vlaams Energiebedrijf (VEB), de beoogde uitvoerder voor de maatregel gezien het bedrijf zijn ervaring met een gelijkaardig Relance-project, en het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) een lijst van gebouwentypologieën op. Deze lijst baseerde zich op de informatie over het lokaal patrimonium in TERRA, de energie- en patrimoniumdatabank van Vlaanderen om inzicht te krijgen over het aantal gebouwen per type. Bovendien was de lijst ook bewust indicatief om lokale besturen de autonomie te geven zelf gebouwtypes voor te stellen die zij prioritair willen renoveren.

De ambitie van de maatregel was:

- om de sociale doelstelling van het SKF te vervullen door patrimonium met een duidelijk sociale insteek te laten renoveren a.d.h.v. de raamcontracten van VEB voor gebouwschil- en HVAC-renovaties;
- deze doelstelling te combineren met de vermindering van de afhankelijkheid van lokaal patrimonium op fossiele brandstoffen, en het fossiel energieverbruik en CO_2-uitstoot op het lokale niveau verder af te bouwen.

C. EUROPESE VEREISTEN EN INHOUDELIJKE KNELPUNTEN

Bij de voorbereiding bleek echter dat maatregel 8 inhoudelijke knelpunten had ten aanzien van de kernvereisten uit de SKF-verordening (EU 2023/955). De verordening bepaalt namelijk dat alle gefinancierde maatregelen rechtstreeks de afgebakende kwetsbare doelgroep moeten bereiken, en dat er aantoonbaar een tastbaar voordeel (zgn. *pass-on benefit*) voor die doelgroep uit moet voortvloeien, bv. een verlaging van de energiekosten waar kwetsbaren mee kampen. Dit leidde tot de eerste informele feedback van de EC in juni 2025 waarbij gesteld werd dat maatregel 8 niet gealigneerd was met de vereisten van het SKF.

Als gevolg van deze feedback werd getracht de scope van maatregel 8 bij te stellen. Verschillende mogelijkheden werden onderzocht, maar de drempels rond het aantonen van de kwetsbaarheid (in de zin van het SKF) van de gebruikers van gebouwen en het aantonen van een tastbaar voordeel bleven bestaan. Bij de meeste gerelateerde gebouwtypes wordt de energiekost namelijk niet of indirect door de gebruikers gedragen. Na een overleg met de EC dat plaatsvond op 28 november maakte de EC duidelijk dat zij een robuust kader verwachtten, met data en indicatoren die de ontvankelijkheid van potentiële renovatietrajecten zou kunnen toetsen.

D. OVERLEG EN UITWISSELING MET DE EUROPESE COMMISSIE

Bij het verkennen van de mogelijkheden werd in maart 2026 besloten de bovenstaande drempels aan te kaarten bij de eurocommissaris bevoegd voor het SKF, Wopke Hoekstra. Per brief werd aangegeven dat het SKF-kader de deelname van het lokale niveau aan het SKP bemoeilijkt. Er werd gepleit om de lokale besturen te erkennen als belangrijke regisseurs in het aanpakken van energiearmoede. Tot slot werd er gevraagd naar een verduidelijkend kader dat een bredere interpretatie rond kwetsbaarheid en mogelijke *pass-on benefits* mogelijk maakt. Dit vanuit de opvatting dat energiearmoede overlapt met andere kwetsbaarheden, en dat de renovatie van een breed spectrum aan gebouwen, naast

directe financiële voordelen ook indirecte voordelen kan genereren, zoals de verlaging van operationele kosten van organisaties die kwetsbaren helpen.

Als gevolg van de repliek van de diensten van de eurocommissaris werd een nieuw overleg met de EC georganiseerd op 24 april. De EC benadrukte dat de ruime interpretatie die Vlaanderen nastreefde – waarbij alle lokale infrastructuur met sociale functie potentieel in aanmerking kwam en kwetsbaarheid en voordelen breed werd opgevat – niet kon gevolgd worden. Naar de inschatting van de EC is het risico groot dat een dergelijke maatregel niet aansluit bij de bepalingen van de SKF-verordening.

De Commissie drong er daarom op aan maatregel 8 veel scherper te focussen op een beperkt aantal duidelijk doelgroep gebonden gebouwtypes waarbij de kwetsbaarheid niet ter discussie staat. Dit bleek echter onmogelijk omdat een groot aantal mogelijke gebouwtypes waar gebruikers de energiefactuur rechtstreeks betalen al vervat zitten in andere Vlaamse SKF-maatregelen. Voor de gebouwtypes waar dat niet het geval was gaf de informatie in TERRA aan dat er maar er maar een beperkt aantal gebouwen bestaan, en dat het onzeker is hoeveel van deze gebouwen effectief aan renovatie toe zijn. De EC deelde mee dat indien er vanuit een brede scope wordt vertrokken, waarbij het lokaal bestuur zelf suggesties kan maken, er strenge criteria en bewijslastsystemen nodig zouden zijn om te waarborgen dat de middelen conform de SKF-doelstellingen worden aangewend (case-by-case beoordeling). Een dergelijke werkwijze zou nodeloos complex zijn in de uitvoering en zou het risico inhouden dat Vlaanderen de mijlpalen waar de uitbetaling van Europese middelen op berust zou missen. Ten slotte zou de bewijslast hoofdzakelijk bij het lokaal bestuur terechtkomen.

Kortom werden de fundamentele bezwaren van de EC rondom het aantonen van kwetsbaarheid en *pass-on benefits* opnieuw naar voren geschoven.

Wat betreft de maatregel 7 "Organisatorische en technische ondersteuning aan lokale overheden om energiearmoede bij kwetsbare huishoudens en micro-ondernemingen tegen te gaan" werd na overleg met en op suggestie van de Europese Commissie besloten deze onder te brengen onder het budget voor de Technische Assistentie. Tegelijk werden, om ervoor te zorgen dat het maximale budget van 2,5% voor Technische Assistentie niet zou worden overschreden en volledig conform de Verordening, de IT-budgetten voor de maatregelen van dMOW en VLAIO verschoven van het budget Technische Assistentie naar het budget van de overeenstemmende maatregelen (zie bijlage 2).

E. CONCLUSIE

De stellingname van de Commissie maakte duidelijk dat er geen marge meer was om maatregel 8 binnen het SKP te handhaven zonder substantiële uitvoeringsrisico's. Daarom is beslist om maatregel 8 in te trekken en niet langer op te nemen in het Vlaams SKP.

Het voorziene budget voor deze maatregel (€ 26.905.757, incl. 25% cofinanciering) zal worden verschoven naar maatregel 6 "Renovatie van sociale woningen", een investeringslijn die aansluit bij de SKF-doelstellingen en waarvan de doelgroep binnen de afbakening van het Fonds valt. De fiche over maatregel 6 werd aangepast op deze budgetverschuiving, en vormt bijlage 1 bij deze mededeling. Maatregel 6 benadrukt nu ook sterker het belang van lokale besturen m.b.t. de renovatie van sociale woningen.

De Vlaamse minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij,

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Wonen, Energie en Klimaat, Toerisme en Jeugd

Hans BONTE